

„Алдын дүктү“ кым алырыл?

Кыргызчыларнын XII Бүгү-россия конкурсузун болур үезин болгаш эрттирер черин доктааткан. Конкурс июль 12-ден 16-га чедир Ставрополь крайнын Ипатово сууруна болур. РСФСР-нин Көдээ ажил-агый министрствозунун ажилдакчыларынын СЭТА-нын корреспондентизинге дыннатканы болза, зоналар маргылдаазынга тилеэн тилекчилер Россиянын эң мергежилдик кыргызчылары деп ат дүш маргылдажыр. Кыргызчынын профессиязы «Алдын дүктү» болуп бар чоруур. Маргылдаага киржирлердин үштүн бир кезинден хөйү маргылдааларга эң-не баштай киржи турар комсомолчулар болгаш аныктар болуп турар.

Бирги черни чаалап алыры берге. Хамыктын мурнунда он хойнуң «тонун» уштур херек. Кыргызда бек негелделерин салып турар. Кыргызданы мындыг үш көргүзүп-биле үнелеп көөрүн шийтирилээр: дүргени, шынары, бүгү ажилдарны күүседиринин дес-дараалашкан болгаш шын болурун сагыыр. Кыргызчынын үези улуг эвес—хой бурзуун кыйгырынга ийи чартык минутаны доктааткан. Бо 150 секундда хойнуң дүгүн бичин-даа айттырбай бек шынарлыг кылдыр кыгып алыр үшүрүлүг.

Эрткен чылдын чайынында Россиянын эң эки кыргызчылары деп атты чаалап алган Э. Бак (Волгоград областын «Палассовский» совхозу) болгаш Р. Моисеенко (Ростов областын Ленин аттыг совхозу) шак ычар ажилдааннар.

Бо конкурстун тилекчилеринге тыпсыр элээн каш шаандалдарны доктааткан: «Алдын дүк» деп алдын медалдар, ССРЭ-нин Улус ажил-агый чедишкениннинг делегелезинин медалдары, чемпионнуң кызыл ленталары. Өске-даа элээн тускай шаандалдары база доктааткан.

Бодум мал эмчизи болгаш, үргүчү фермалар кезин чоруур кижжи мен. Совхозтун Шинилиг фермазында мал-маганын аары-кадын болгаш күш-дегелин көрүшкөн, фермага чаа солунар чедирин, көнчүгү арте хал чед бердим.

Ак-көк халаттарлыг, үргүчү ири-шоор, каткы-хөг-биле турар саанчылар шагда-ла ажилдап агаалган. Херим эжинде каш чыскаалык-кан бидоннарда мөндүчелер куткулуп каан сут күскү хем дег бургурадыр бусталып тур. Каларчы Сувак ашак аарыг улус хайгаараан эмчилер-даа дег, инектер аразында ылай-бээр баамп. инек бургузунуң арган-семизин, аш-тодун кичээнгелин-биле шийчилеп чоруу тур он. Сувак ашактан фермада малдын аарыг-хамчык чок болгаш хур эки турарын билеп алдым. Ол аразында саанчылар солундарын уурук-сууруктап, үлөжин алгаш барганнар, саалдаа уламчылап-ла турган чүве...

Сүдө-ле бо, бир-ле дыннаарымга, чанында бичин уруг үнү өткүт чаражы-биле солун номчуй берди. «Алдарлыг малчын деп аттарны тыпсыр», «Делегей байдалдын допчулалы» суг-суг дигилеп номчуду. Көрүп көрүмге, халбаныг сарыг бөртүт, хөвөнгө

көк хөрөктөжинин чедиринче хоккаштарын суккулупкан бичин оол аянын чааынаышаан, номчуттунуң тур. Авазында саанчылап турар чорду.

— Чана бер, огулум, соогу кончуг-дур — дээн үн дыннады. Бичин-даа докмаанын илередип, ам-даа элээн турар дугайында чөпшөрелди авазында алгаш, күжүр ар улам ыттыр, улам хандыкшылдыг номчуп агаалды. «Чөпшөрелдинишкенини бүгү-ништи болгаш бурун дүжүрер», «Делегейге быжыг тайбың...»

Саанчылар ажилын дозуп, тарап агаалды. Оол-даа елесте башкы-даа дег, кажанда чаа азып алган солунуң дүжүр берди:

— Бир талазы төндү, өске талазы аан, чылдып кээриңерге номчуп бээр мен шиве — дидир.

— Соокту соок-даа, изигни изиг-даа дивес, чаа солунар кээр-ле, оларын кажанда чаа азып алгаш, ары-сарыг хүннү бадыр-даа номчутура хүнээр оол-дур ийин — деп, каларчы Сувак ашак огулун дугайын менээ дыннатты.

— Кончуг-ла эки номчутуур ар-дир эле, каш харыг кижил, ады кымыл моон?

— Ам удавас чедилээр, келди күзүн шкодага өөренир кижжи ийлаан бо. Чечен-оол

деп кижжи-дир — дээш, адазы солунуң камны кончуг дүрүп турган огулунче аргеледиң көрүп турду.

Ындыг эки номчукчу-биле канчал хөрөшпес боор, чугаа эреш, оон мындыг айтырыг салдым:

— Кажан номчуп өөренип алган сен, Чечен?

— Черле номчуп билди кижжи мен — деп кижжи харылай-дыр.

— Ийет-ийет. Сени кым өөредип кагды, ачаң бе?

— Акым Севэни өөредип каан-на чүве. Чайын, школаан чанып келгеш, өөредип каан. Ном база экеп берген.

— Чечен-оол ар-хей-дир! Улуса үргүчү солун номчуп берип турар азулук суртаалчы кижжи-дир — деп, оолдуң экинчак аскагыладың.

Чеченин хөөг кара карактары кыштыгып-ла келген, соокка долбаналдыр кыза берген бопугур чаактарын бичин ак хоккаштары-биле суйбагылаш: «Шүлүк база билди мен» дидир. Мен чүү боор, билди шүлүктөрин чугаалап бээр дилей бердим. Шүлүк чугаалаарда концертте артистер-даа ышка, холдарын сула сунуп бадырдыккан, буту дуртуңга, согун дег дорт турупкан, канчаар-даа аажок бекдик көдүрүшкүннү-биле чугаалаар кижжи чораан.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Төрээн чуртунда чана берген

ГАВАНА. (СЭТА). Совет Эвилелинге чорааш, төрөөн чуртунда чана берген, Кубаның Коммунисттик партиязынын Топ Комитетинин Бирги секретары, Куба Республиканың Революстуг чаазынын Премьер-Министри Фидель Кастро Русту куба улус өөрүшкү-биле уткуп алган.

Специалистерниң чугаалажышыныннары

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Космос делегени шийчилээр болгаш ону тайбын сорулгаларына ажилдап таллазы-биле кады ажилдажылга дугайында ССРЭ-нин болгаш АКШ-тын аразында чедип алдынган дүжүрүлүг дүшүрү «Союз» биле «Аполлон» космос корабльдерин тудуштурарын боттандырар дугайында совет болгаш америк специалистерин аразында чугаалажышыныннары Хьюстонда (Техас штат) космоска ужудушкуннары башкарап төште агаалган. Академик

У. Роджерс Румынияга чораан

БУХАРЕСТ. (СЭТА). АКШ-тын күрүне секретары У. Роджерс Румынияга чорааш барган. Ол ыччан РСР-нин даштыкы херектер министри К. Мэнессу-биле чугаалажышыныннары кылган болгаш РКШ-нин Чингине секретары, РСР-нин Күрүне Чөвүлелин дараазы И. Чаушескунуң хүлээн алышыныннары чораан. Президент Р. Никсон 1969 чылдын август айда Румынияга чораанын соонда кады ажилдажышыныннары таллазы-биле элээн каш программаларын хүлэеп алыры-биле бодунуң аян-чоруун ажим-дузадыг бодураарын күтөп турарын

Италиянын парламентиинде

РИМ. СЭТА-нын корреспонденти Ю. Лопатинич дамытканы болза: Итали парламентиинин депутаттар палатазында программаныг медегел таллазы-биле сапал беришикинере агаалды. Чаа чазактын өмүзүндө оон баштыны христиан демократ Дж. Андреотти оон программаныг медегелди кылган.

Италиянын Коммунисттик партиязынын Чингине секретары Э. Берлингуэр чаа чазакты шийчиги-биле шүтүмчүлөп, ону тургускааны «сажылчын шийчээшининге чөңгө» болгаш «барыны үзелче иледе чайгылышык-дыр дээн. Христиан-демократтыг, социал-демократтыг болгаш либерал партиаларнын төлөөлекчилеринден тургустунганы Дж. Андреоттинич чааа консервативтиг мөзү-будуштуг болгаш Италиянын реаксычы чоруктуң оруучче кири чыгаары-биле кыжанып турар деп, оратор медегелдөөн. Чазак бодунун составынын-даа, бодунуң угла-нышынын-даа таллазы-биле амгы байдалдарга болгаш чурттуң мурнунга тургустунган сорулгаларга дүшпес дээрин Э. Берлингуэр чугаалаан. Коммунистерге болгаш нефашистерге удуз «ийи фронтуга демисел» аргелек чугаала дээр дугайында «теорияны» чазак политиказы бодуу-дур дээн Дж. Андреоттинич оралдажышыныннары шийтирилди уураанышынын Э. Берлингуэр медегелдөөн.

К. Танака - АДП-ниң чаа даргазы

ТОКИО. (СЭТА). Какуэй Танака Япониянын теригдеки Либерал-Демократтыг партиязынын чаа даргазын соңгуткан. Ол партиязын даргазына К. Танаканың соңгутканы аяа Премьер-министрин албан хүлээлгегинге олуртуп, чазакты тургузар аргени бээр.

Национал байырлагга холбаштыр

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АКШ-тын национал байырлазы — хамаарышпас чоруктуң хүнүйге холбаштыр президент Р. Никсон радио болгаш телевидение дамчытыр чүве чугаалаан. Президент Каттышкан Штаттарнын ийи чүс чыл оюн 1976 чылда байырлаарынга белеткел дугайын американарга чугаалап берген.

Коммунистерниң чаа чедишкени

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Соңтунда мурнунуң кампаниязым чоруп турда, америк коммунистер база бир чедишкенин чедип алган — АКШ-тын президентизинин болгаш оралачы президентизинин албан-дужаалдарына Коммунисттик партиязын кандидаттары — партиязын Чингине секретары Гас Холду болгаш «Анык ажилчыныннары» хосталга дээн эвилелин дараазы Джарвис Тайнерин брутуктар дугайында бижиктерге 11.500 ат салышыканы Соңу Каролина штатка чыгдыган. Бо болза кандидаттарын албан азуу-биле брутуктаринге штаттың хообуларын баурап негеттирерден будун чартык мунга хөй ат салышыканыдыр.

Компартиянын кандидаттарын Соңу Каролина штаттын соңтунда бидлетеринге киргени «соңтунда ийи кол буржуаз партиязын мурнундагы теригдеки чоруун узуу-каан» деп, штаттың компартиянын медегелинде чугаалаан.

Г. Холду болгаш Дж. Тайнерин кандидатураларын амын АКШ-тын он ийи штатында соңтунда бидлетеринге киргени. Бо штаттарга оларын дегдөөн бижиктерге 150 муң ат салышыканы чыгдыган.

ЧУГААЛАЖЫШЫННАР ЭГЕЛЭЭН

БЕЛГРАД. (СЭТА). Июль алдыда ында югославиянын талаларын аразында албан ужурунда чугаалажышыныннары агаалган. Югослав төлөөлекчи ЮСФР-нин Президентизин И. Броз Тито, индий төлөөлекчи — Индия Республиканың Президентин В. Гир илар баштап турар. Индий Президент амыг үезде ында албанын аян-чоруун кылып турар.

Х. Асадтын ССРЭ-же аян-чоруу

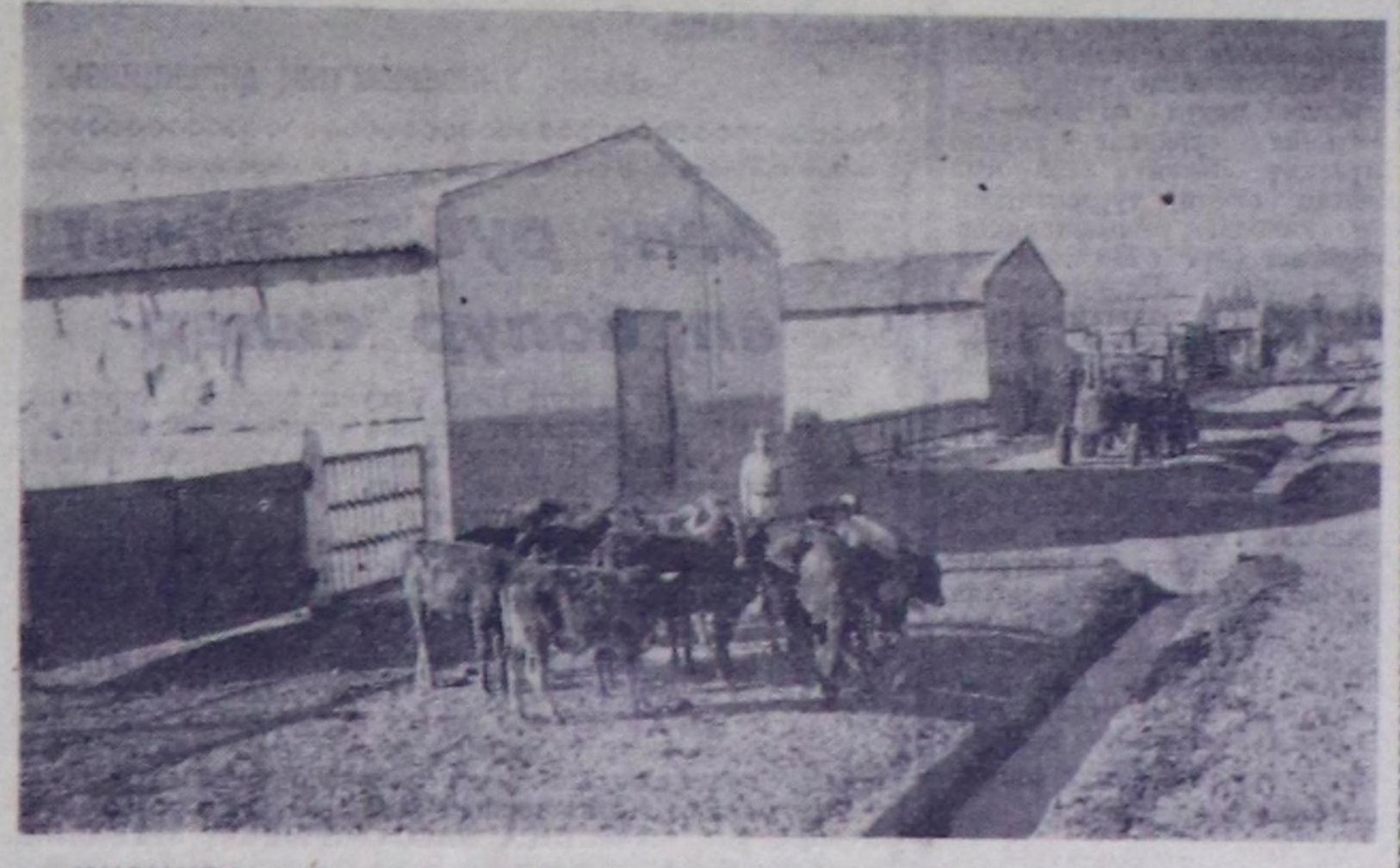
ДАМАСК. (СЭТА). Араб Социалисттик чартылга партиязынын Чингине секретары, Сирия Араб Республиканың Президентизи Хафез Асадтын Совет Эвилелинде аян-чорук кылып чед бергени, ону Внуково аэродромунга байырладды-биле уткаанын Сириянын топ солунары калбаа-биле чырылып бижип турар. «Ас-Саура» солун «Асадтын Москваже аян-чоруу болгаш найыралчы араб-совет харылаарынын быжыкканы» деп эгелиг чүүдү парлаан. Чүүлдү автору «араб-совет найырал бузулбас» деп медегелдөөн, «ол найырал чүгө төгүлүг байдал-биле эвес, харын-даа нийти дайынга удуз каттышкан демисел-биле, нийти сорулга — молчугелдин болгаш империализмниң бүгү хевирлеринде хосталыры дээн, чачтыг аян араб нийтелиди тургузары дээн демисел-биле база холбаалыг бооп турар».

Агрессорну буруудадырын негээн

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Аймыл чок чорук Чөвүлелин шийтирин күүседиринде Израильнин ойталааны-биле ону база каттап доп-дораан чымдыраары болгаш Сириянын база Ливаннын шериглеринин туттурган офицерлерин дораан хосталарын дугайында дилегин Сирия болгаш Ливан кылган. Аймыл чок чорук Чөвүлелин даргазы хуралды чымдыраар үе дугайында сүмеле-жишкенинерже кирипкен. Израильдин Ливанга удуз агрессор шак халдашынын соонда Аймыл чок чорук Чөвүлели хуралын дүрген чымдыраар ужурга таварыштырганы биддинги болгай. Иччалда-даа оон шийтирин израиль арге-чартыглар чүгө күүсетпөөн эвес, харын-даа ону күүсетпес болгаш туттурган офицерлерин-даа хоставас дээр дугайында кара таразында медегел кылган.

СОВЕТ СПЕЦИАЛИСТЕРНИН ДУЗАЗЫ-БИЛЕ

АФГАНИСТАН. Кабулдан 150 километр ырак Желалабад шынааында күрүнең «Газиабад» дээр фермазын тургускан. Ол болза механизастаан улуг ажил-агый. Шаанда ээн чыткан черде цитрус плантациялары болгаш чуртталга бажычынары тургустунган. Совет специалистер ферманы организастаарынга улуг дузаламчыны көргүскөн. Ажылгатынмай чыткан чердегерге суг аксыр сугат системаны оларнын деткимчези-биле туткан, совет специалистер мергежилдик кадрларны белеткээш, боттарынын байлак дуржулазын афганчыларга дамчыдып берген.

ЧУРУКТА: ферманың мал ажылынын салбыры. З. ПЕНСОННУН фотозу. (СЭТА-нын фотохрониказы).

